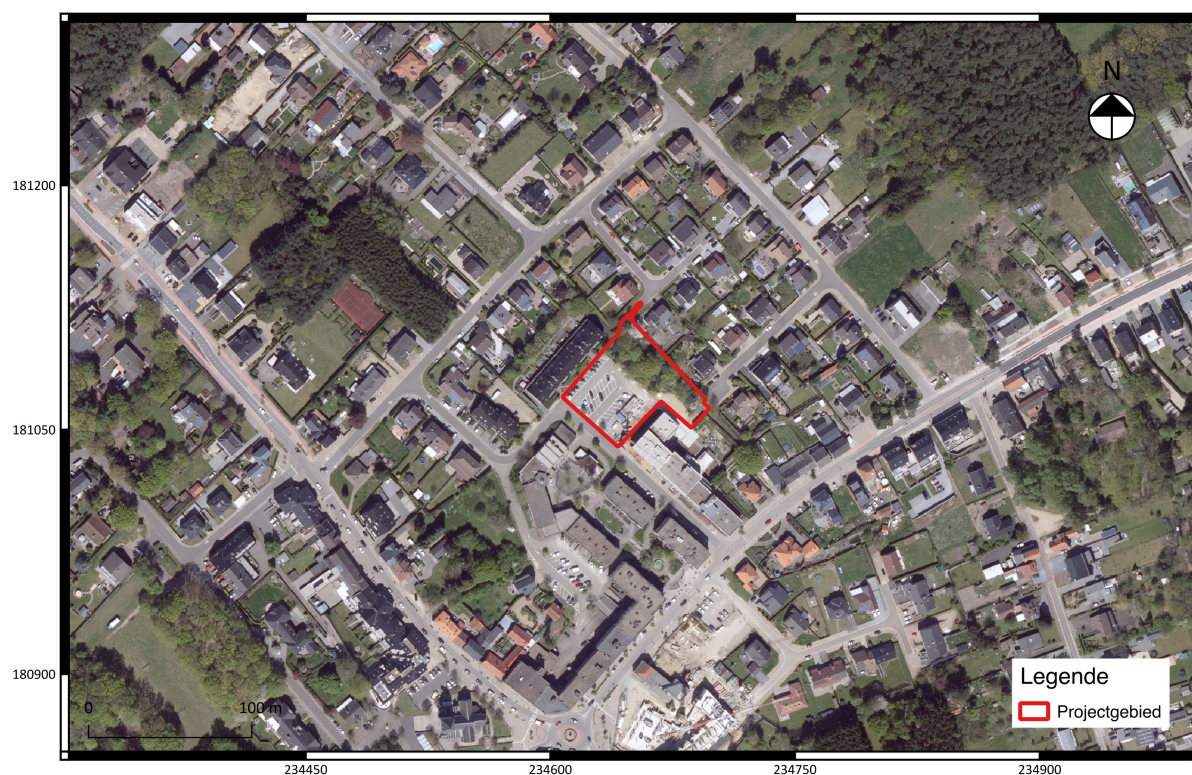

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Nieuwstraat te Zutendaal

Vanessa Vander Ginst
Laurane Dupont

Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Nieuwstraat te Zutendaal

**Vanessa Vander Ginst
Laurane Dupont**

**Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Nieuwstraat te Zutendaal

Initiatiefnemer:	Tractebel Engineering N.V.
Projectleiding:	Vanessa Vander Ginst
Erkend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Auteurs:	Vanessa Vander Ginst & Laurane Dupont
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2017, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek	p. 2
1.1 Beschrijvend gedeelte	p. 2
1.1.1 Administratieve gegevens	p. 2
1.1.2 Archeologische voorkennis	p. 4
1.1.3 Onderzoeksopdracht	p. 4
Vraagstelling	p. 5
Randvoorwaarden	p. 5
Beschrijving geplande werken	p. 5
<i>Huidige situatie</i>	p. 5
<i>Geplande werken</i>	p. 6
1.1.4 Werkwijze en motivering bronselectie	p. 10
1.2 Assessmentrapport	p. 11
1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied	p. 11
1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied	p. 15
1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied	p. 20
1.2.3.1 <i>Vastgestelde archeologische zones</i>	p. 20
1.2.3.2 <i>Gebieden "geen archeologisch erfgoed"</i>	p. 20
1.2.3.3 <i>Beschermdde archeologische sites</i>	p. 21
1.2.4 Archeologische verwachting (datering en interpretatie)	p. 22
1.2.5 Synthese en beantwoording onderzoeksvragen	p. 23
Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen	p. 24
2.1 Administratieve gegevens	p. 24
2.2 Gemotiveerd advies	p. 25
2.3 Programma van maatregelen	p. 26
Bibliografie	p. 27

Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017F333

Aanleiding: De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande omgevingsvergunningsaanvraag voor de aanleg van een parkeerplein. De totale oppervlakte van het terrein bedraagt 3500 m². Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer bedraagt en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen volledig buiten archeologische zones gelegen zijn (Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).

Erkend archeoloog: Vanessa Vander Ginst (OE/ERK/Archeoloog/2015/00030)
Studiebureau Archeologie bvba (OE/ERK/Archeoloog/2015/00002)

Locatie: Zutendaal, Nieuwstraat (fig. 1.1 en 1.2)

Bounding box: punt 1: x= 234607, y= 181039
punt 2: x= 234698, y= 181128

Zutendaal, Afd. 1, Sectie B, percelen 480W2, 493R, 486G (fig. 1.3)

Periode uitvoering: 18 Juni 2017 - 23 Juni 2017

Relevante termen: Bureauonderzoek, Kempen, buitengebied

Verstoorde zones: Het terrein is grotendeels verhard.

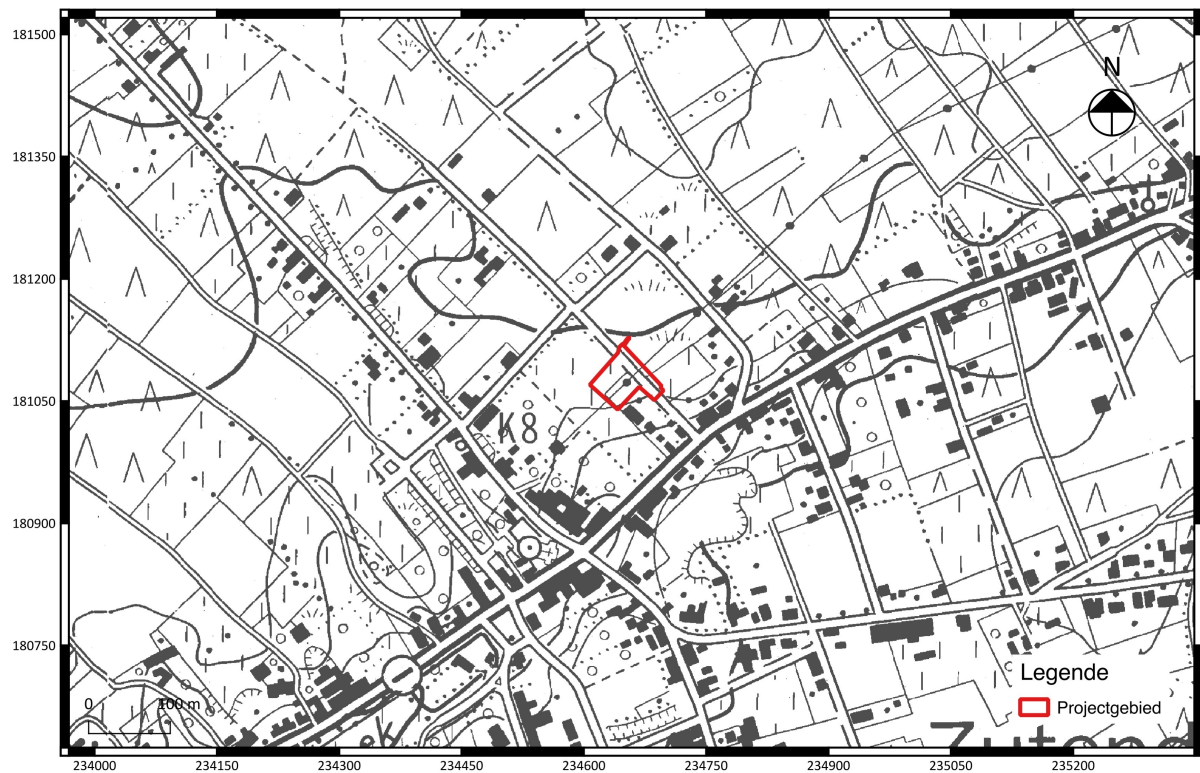

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied (©Databank Ondergrond Vlaanderen).

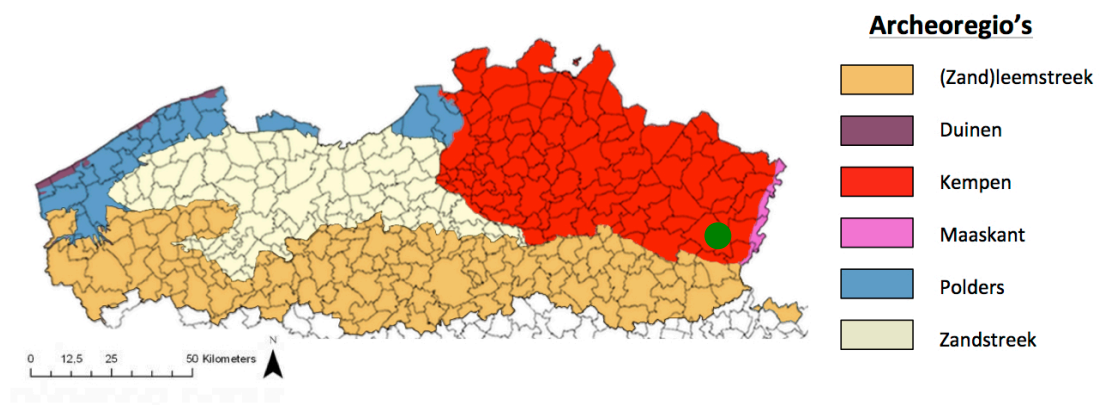
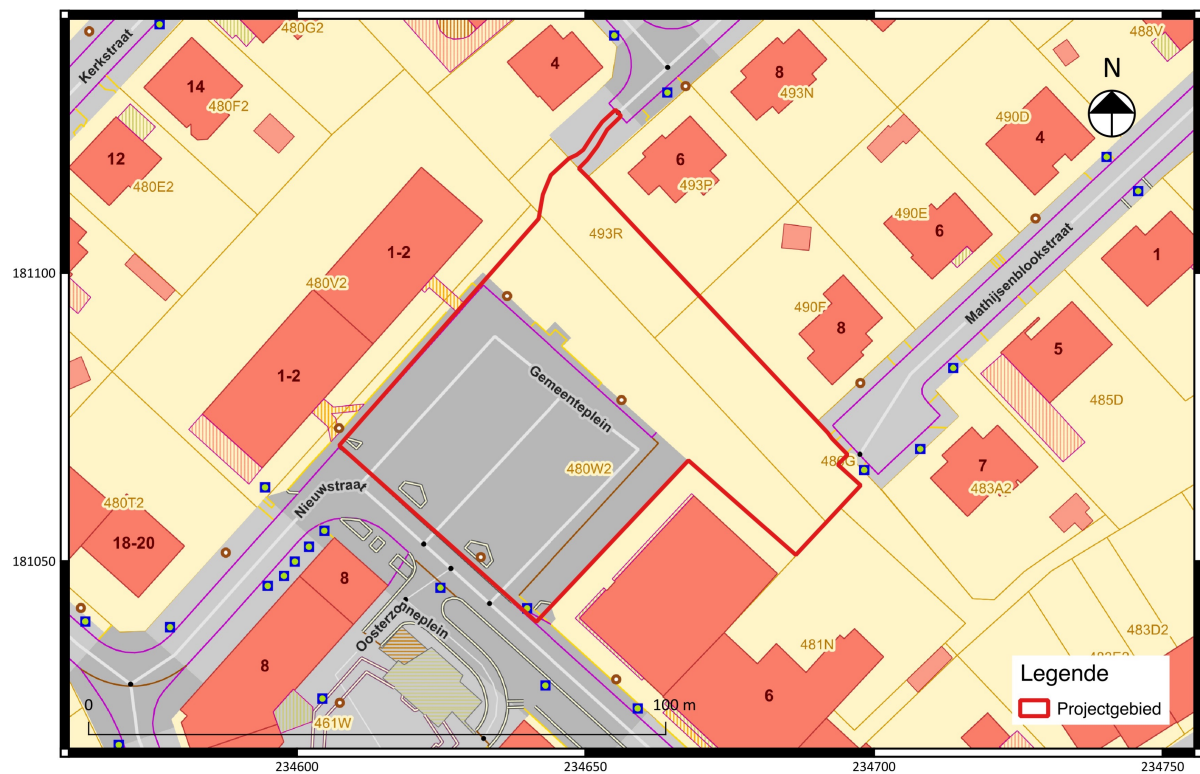

Fig. 1.2: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's¹.

¹ <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

1.1.2 Archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

1.1.3 Onderzoeksopdracht

Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen.

De Code Goede Praktijk draagt een aantal mogelijke onderzoeksfasen aan, opgedeeld in prospectie zonder ingreep in de bodem² (te weten de bureaustudie, landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek en veldkartering) en prospectie met ingreep in de bodem³ (het verkennend archeologisch booronderzoek, waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten en proefputten in functie van steentijd artefactensites). Na voltooiing van elke fase in het vooronderzoek wordt afgewogen of verder vooronderzoek noodzakelijk is en wat de aard van dat

² Zie de Code van Goede Praktijk hoofdstuk 7 paragraaf 7.1 t/m 7.5.

³ Zie de Code van Goede Praktijk hoofdstuk 8 paragraaf 8.1 t/m 8.7.

vooronderzoek is. Na iedere fase in het vooronderzoek volgt verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek onvoldoende informatie gegenereerd is om:

- de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven.
- een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.
- een plan van aanpak voor een archeologische opgraving op te maken.
- een plan van aanpak voor een behoud *in situ* op te maken.

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria, aangezien het doel van een archeologisch vooronderzoek immers is om met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bovenstaande informatie te kunnen leveren:

- Is het *mogelijk* deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het *nuttig* deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het overdreven *schadelijk* voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het *noodzakelijk* deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Vraagstelling:

- Kan de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende gestaafd worden?
- Zijn er archeologisch relevante sites aanwezig?
- Wat is het wetenschappelijk potentieel van de aanwezige sites?
- Moeten er bijkomende maatregelen genomen omwille van eventuele aanwezige sites?
- Maak een plan van aanpak op voor een eventueel vervolgonderzoek.
- Kunnen maatregelen voorgesteld worden voor een eventueel behoud *in situ* van een aanwezige archeologische site? Hoe kunnen deze maatregelen afgedwongen en gecontroleerd worden?

Randvoorwaarden:

N.v.t.

Beschrijving geplande werken:

Voor een correcte inschatting van de verstoring van de bodem wordt in deze subparagraaf een gedetailleerde beschrijving van de geplande bodemingrepen van de initiatiefnemer opgesteld, geïllustreerd met (de meest recente) bouwplannen en doorsnedes⁴ voor zover deze reeds zijn opgemaakt.

Huidige situatie:

⁴ Alle bouwplannen werden ter beschikking gesteld door de initiatiefnemer.

Het projectgebied beslaat een totale oppervlakte van 3500 m² en wordt momenteel gebruikt als parkeerplaats. Hierdoor is het terrein – uitgezonderd de met gras bedekte randen van het terrein – bijna volledig verhard te noemen (fig. 1.4). Aan de hand van sonderingen uitgevoerd door het milieuadviesbureau Rimeco NV⁵ kon worden vastgesteld dat de huidige parkeerplaats bestaat uit een asfaltlaag van 10 cm met daaronder een kiezelpakket van 20 cm. Hieronder (vanaf ca. 30 cm t.o.v. het huidige maaiveld) bevindt zich grindrijk zand. Het terrein is in eigendom van de initiatiefnemer.

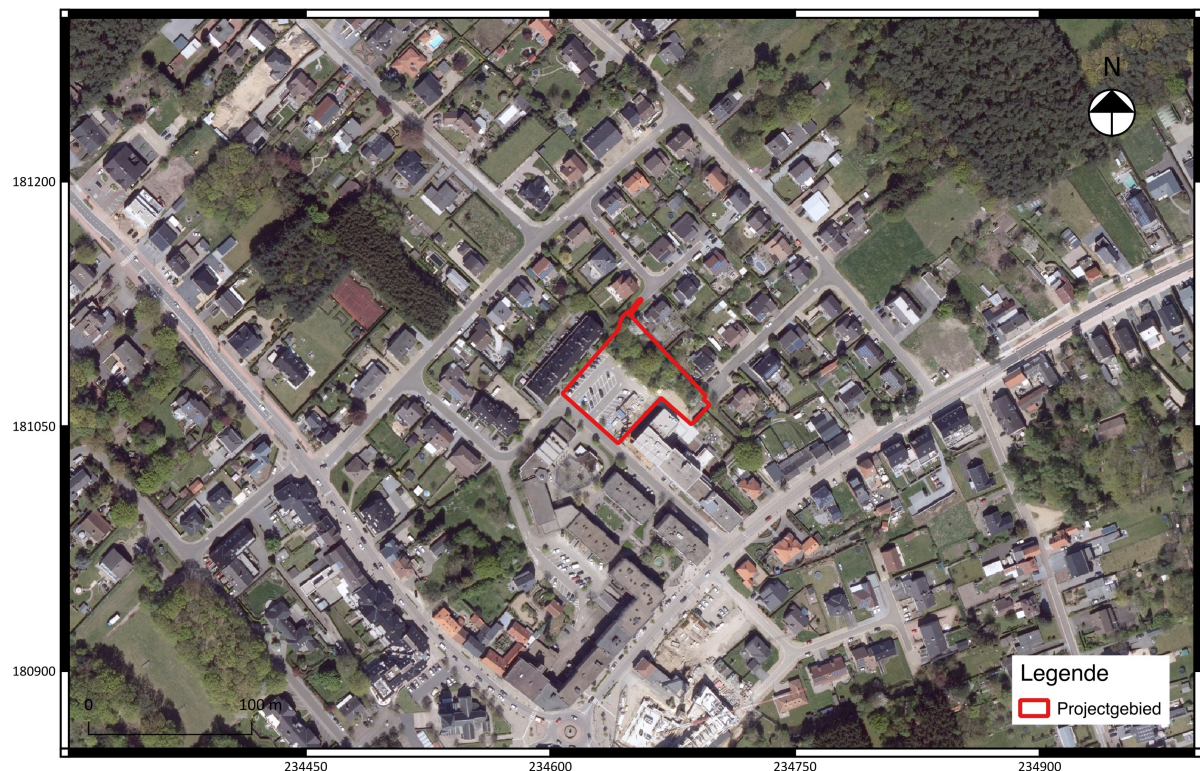

Fig. 1.4: Luchtfoto uit 2016 met aanduiding van het projectgebied

Geplande werken:

Deze archeologienota kadert binnen een omgevingsvergunningsaanvraag voor de heraanleg van een parkeerplein in het centrum van Zutendaal (fig. 1.5). Het terrein wordt voorzien van 68 individuele parkeervakken van 5 meter lang, gescheiden door drie rijbanen van 4,5 m breed (fig. 1.6 t.e.m. 1.8). Voor de aanleg van de nieuwe verharding wordt een afgraving voorzien van ca. 50 cm t.o.v. het huidige maaiveld. De verharding wordt opgebouwd uit betonstraatstenen op een legbed in gewassen graniet bovenop een steenslagfundering. Voor de aanleg van de keermuur ter hoogte van de noordelijke rand van de parking zal een klein deel van de verhoogde zone (talud) dieper worden afgegraven dan de rest van het terrein. Het betreft een afgraving van ca. 2,3 m onder het huidige maaiveld. Op typedwarsprofielen B, C en D is het bestaande niveau van de grondtalud aangeduid met een stippenlijn (fig. 1.7). Achter de voorziene keermuren wordt het bestaande maaiveld

⁵ Rimeco NV, *Technisch verslag bij grondverzet Nieuwstraat – Neereindestraat te 3690 Zutendaal, Rapport M16199*, Tienen.

- Het terrein minimaal tot op 30 cm onder het huidige maaiveld verstoord is door de aanleg van de aanwezige verharding.
- De geplande ingrepen zullen slechts een beperkte diepte van ca. 50 cm onder het huidige maaiveld bereiken. Dit betekent dat ca. 20 cm ongeroerde bodem zal worden aangetast ter hoogte van de bestaande verharding. Een smalle strook (ca. 1/5de van het terrein) zal worden afgegraven tot op een diepte van ca. 2,3 m t.o.v. het maaiveld (fig. 1.9)

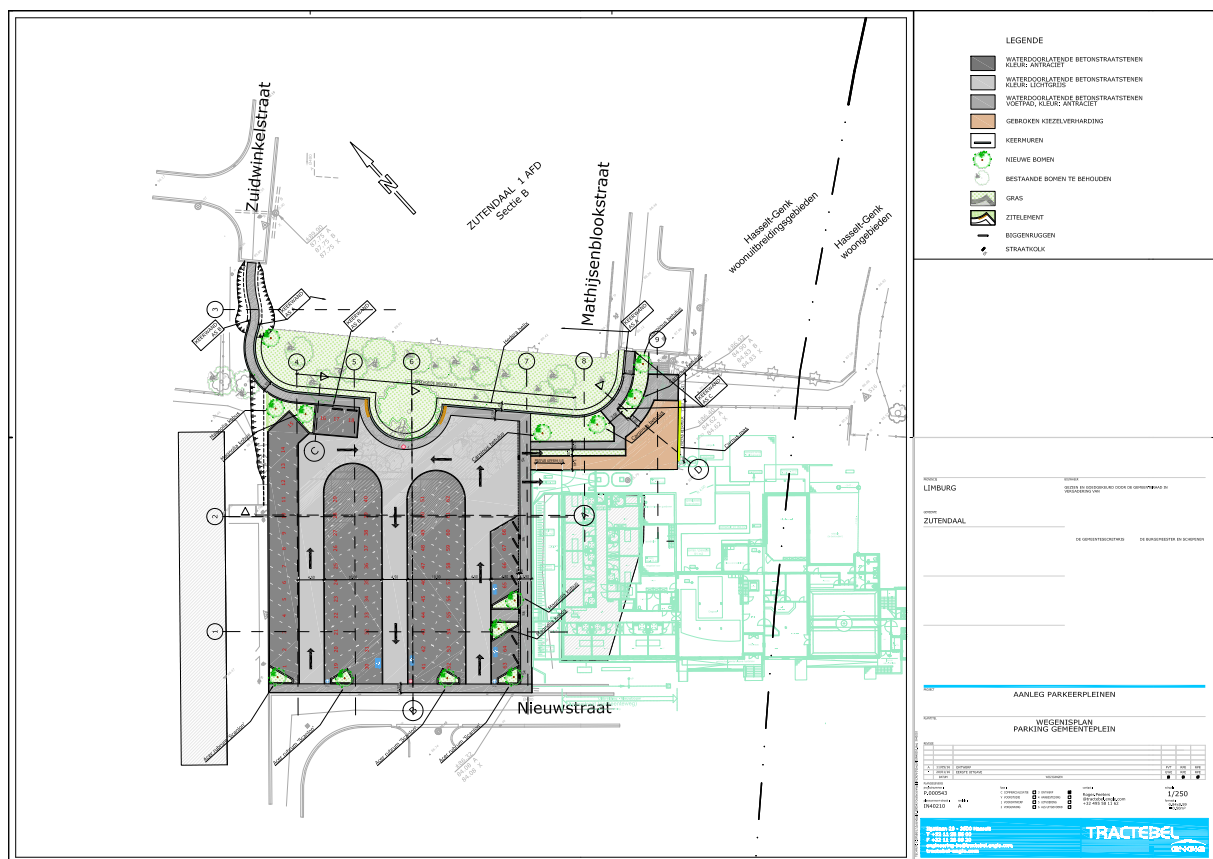

Fig. 1.5: Inplantingsplan van de nieuwe toestand

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Lummense Kiezel te Kermt (Hasselt)

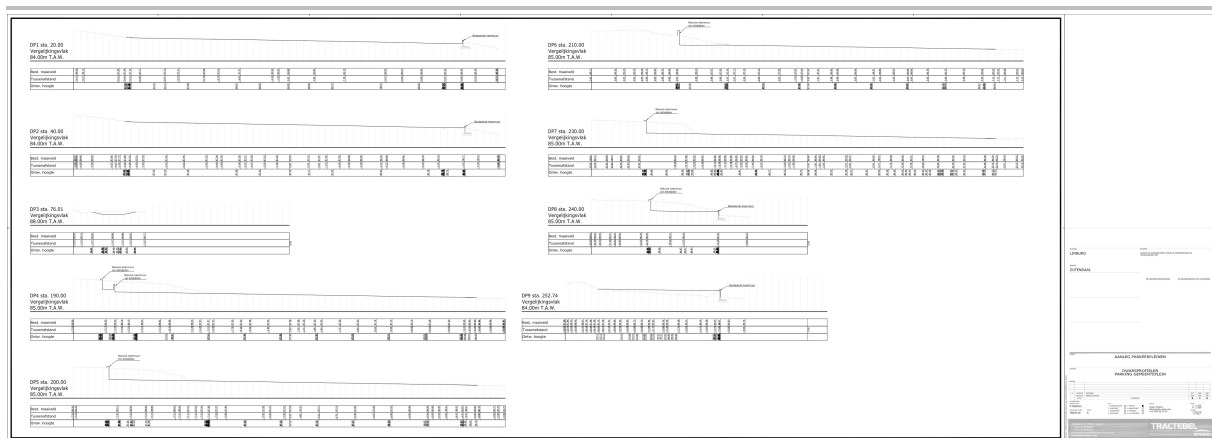

Fig. 1.6: Dwarsprofielen

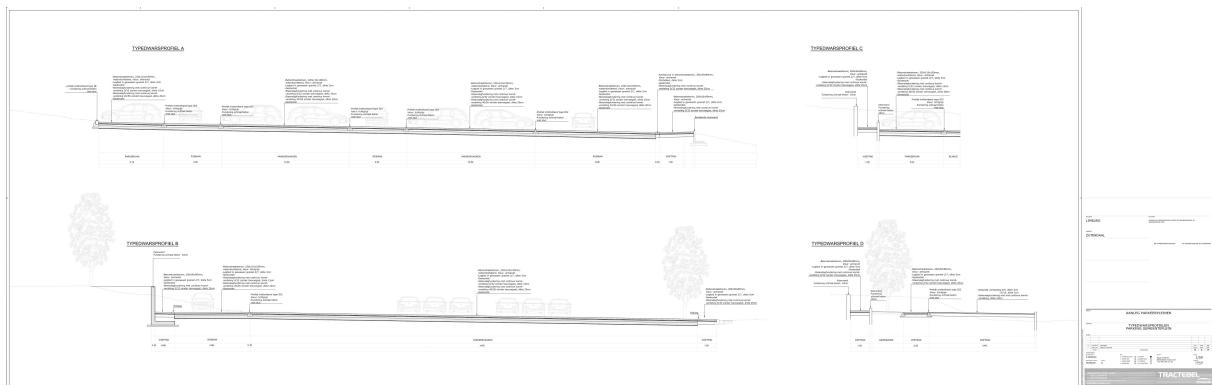

Fig. 1.7: Typedwarsprofielen

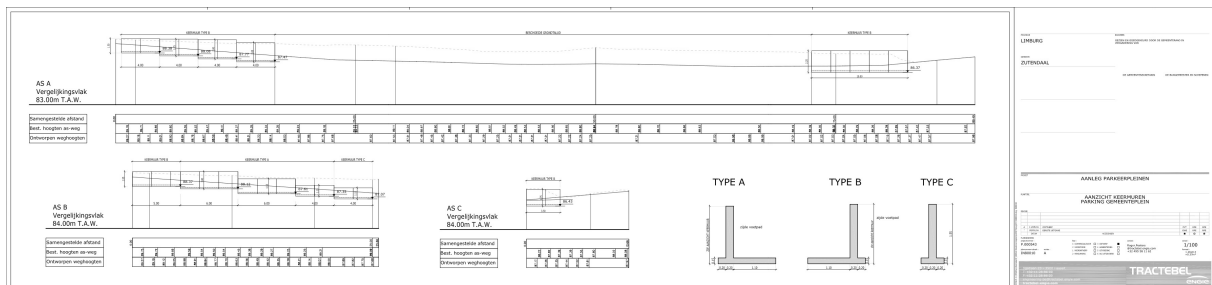

Fig. 1.8: Aanzicht keermuren

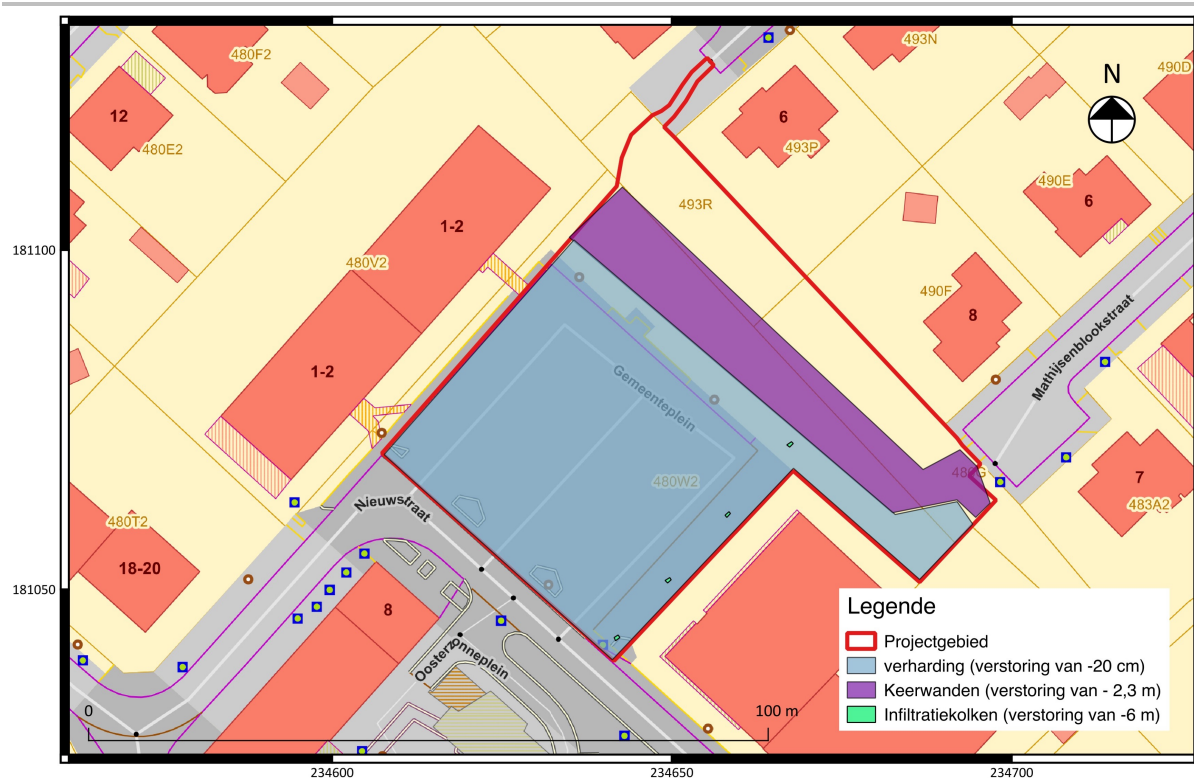

Fig. 1.9: Geplande verstoringen geprojecteerd op de kadasterkaart

1.1.4 Werkwijze en motivatie bronselectie

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online onderzocht via www.dov.vlaanderen.be. Op basis van de onderzochte kaarten werd gepoogd een duidelijk beeld te verkrijgen van de landschappelijke en bodemkundige ligging van het projectgebied (conform de Code van Goede Praktijk art. 12.5.2.1 en art. 12.5.2.2). Hiervoor werd gebruik gemaakt van volgende kaarten:

- Bodemkaart
- Tertiair Geologische kaart
- Quartair Geologische Kaart
- Digitaal Hoogtemodel (DHM II)

De geomorfologische kaart kon niet worden geraadpleegd omdat deze niet beschikbaar is voor het projectgebied.

Van het tot nog toe uitgevoerde historisch en heemkundig onderzoek is een stand van zaken opgemaakt met betrekking tot het onderzoeksgebied op basis van de beschikbare publicaties. Het historisch kaartmateriaal en luchtfoto's is gegeorefereerd geraadpleegd via het geoportaal van het agentschap Onroerend Erfgoed en bijkomend kaartmateriaal werd opgezocht via www.cartesius.be. Het gebruikte kaartmateriaal werd geselecteerd op basis van de nauwkeurigheid en de aanwezige geschiedkundige gegevens (conform de Code van Goede Praktijk art. 12.5.1.2). Volgende kaartmateriaal en luchtfoto's werden geraadpleegd:

- Ferrariskaart (1770-1777)
- Atlas der Buurtwegen (ca. 1840)
- Vandermaelenkaart (1846-1852)
- Topografische kaarten (1996)
- Luchtfoto's (1971, 2000, 2016)

Het belangrijkste beschikbare historische kaartmateriaal werd geraadpleegd om de geschiedenis van het grondgebruik gedurende de laatste eeuwen zo goed mogelijk na te gaan. Deze informatie kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel aanwezige bodemarchief en de bewaring ervan. Bijkomend archiefonderzoek is niet uitgevoerd omdat uit de analyse van het historisch kaartmateriaal geen grondgebruik naar voren komt dat dit noodzakelijk maakt. Het kaartmateriaal wijst op een zeer lage bewoningsdensiteit in het verleden. Een grondige studie van de beschikbare archivalische bronnen kan wel bijkomende informatie aandragen voor de middeleeuwse geschiedenis van het onderzoeksgebied, maar een dergelijk onderzoek is van een dusdanige omvang dat dit niet past binnen een archeologienota.

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied

In deze paragraaf wordt beknopt de landschappelijke context van het projectgebied besproken, met zijn aardkundige en hydrografische situering, de fysisch-geografische context en bodemtypologie⁶.

Het projectgebied situeert zich in het centrum van Zutendaal en wordt ten zuiden begrensd door de Nieuwstraat, ten oosten en ten westen door bebouwing en ten noorden door grasland en bos. Het terrein is gelegen op een hoogte van ca. 87-89 m TAW (fig. 1.10) en behoort tot de archeoregio van de oostelijke Kempen gelegen in het zuidoosten van de puinkegel van de Maas (fig. 1.2). Een gedetailleerder zicht op het Digitaal Hoogtemodel (fig. 1.11 t.e.m. en 1.13) geeft aan dat het terrein sterk helt van het zuidwesten (86 m TAW) naar het noordoosten (90 m TAW) toe. Landschappelijk bevindt het onderzoeksgebied zich aan de rand van een uitloper aan de zuidzijde van het kempisch plateau. Ten zuidwestelijke richting daalt het reliëf weer en wordt het plateau ingesneden door verschillende beken waaronder de Zutendaalbeek op ca. 350 m van het projectgebied verwijderd⁷. Hydrografisch situeert het terrein zich in het Demerbekken behorende tot het stroomgebied van de Schelde.

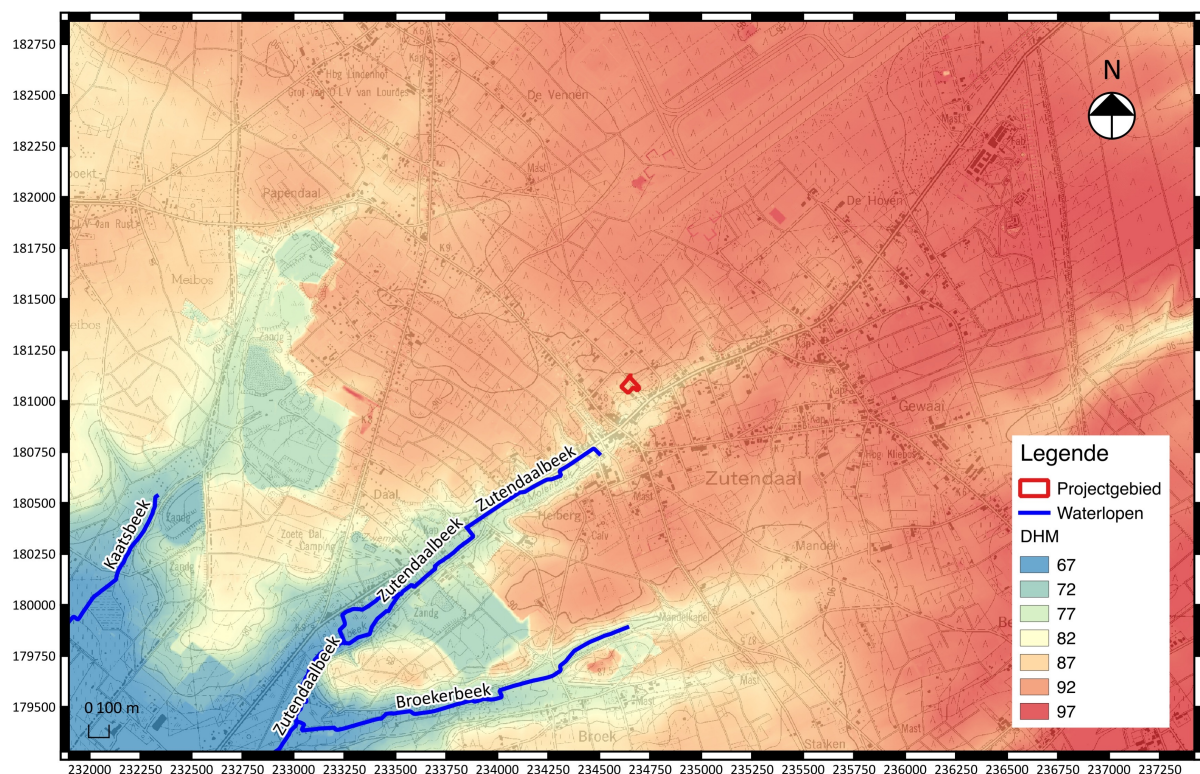

Fig. 1.10: DHMII (schaal 1/20.000) met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt Vlaanderen).

⁶ Zoals in overeenstemming met hoofdstuk 12 en paragraaf 12.5.2.2 in de Code van Goede Praktijk versie 1.0.

⁷ Baeyens L. 1977.

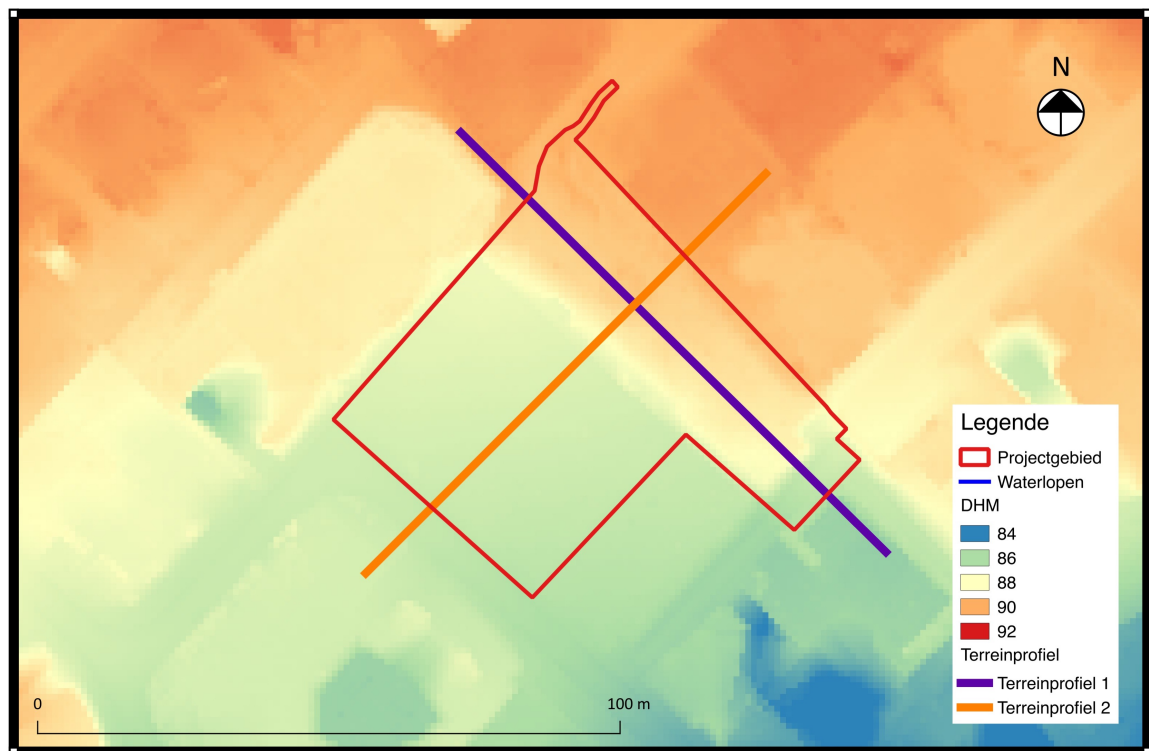

Fig. 1.11: Detailopname van DHMII (schaal 1/700) met aanduiding van het projectgebied en terreinprofielen (bron: Geopunt Vlaanderen).

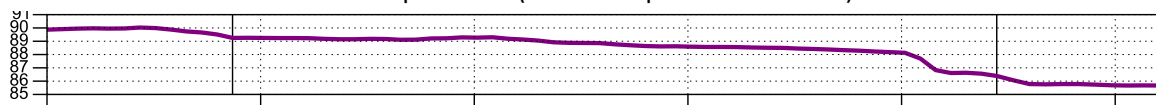

Fig. 1.12: Terreinprofiel 1 van Noordwest naar Zuidoost.

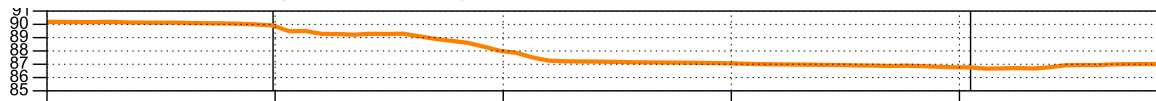

Fig. 1.13: Terreinprofiel 2 van Noordoost naar Zuidwest.

Het geologisch substraat van het onderzoeksgebied is opgebouwd uit afzettingen uit de Formatie van Boldergem, meer specifiek het Lid van Genk (middelste lid (2/3) van de formatie). Het Lid van Genk dateert uit het Mioceen (23,8 – 5,4 Ma). Het bovenliggend quartair dek heeft een dikte van tussen de 4 en 8 m. Hieronder staan de verdere voor het projectgebied beschikbare gegevens opgesomd volgens www.dov.vlaanderen.be en www.geopunt.be.

- Volgens de **tertiair geologische kaart** (fig. 1.14) (www.dov.vlaanderen.be) is het voornaamste lithologische kenmerk van het Lid van Genk, geel tot grijswit, zeer fijn, glimmerhoudend zand met lignietlaagjes en grindlaagjes.
- Volgens de **quartair geologische kaart** (fig. 1.15) (www.dov.vlaanderen.be) is het project aangeduid met code 31. Dit betekent het voorkomen van eolische afzettingen (zand tot silt) uit het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk het Saaliaan (Midden-Pleistoceen).

Tevens kunnen hellingsafzettingen van het quartair voorkomen (quartair; 2,6 ma – 11,7 ka). Hieronder bevinden zich fluviatiele afzettingen (Maas-sedimenten) van het Cromeriaan (Midden-Pleistoceen) en het Baveliaan (Post-Jaromillo - Vroeg-Pleistoceen).

- De **geomorfologische kaart** is niet beschikbaar voor het projectgebied.
- Volgens de **bodemkaart** (fig. 1.16) is er binnen de begrenzing van het projectgebied sprake van een droge zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont (Zbft). Deze droge Podzolseries Zbf, ZbF en Zbg verschillen morfologisch niet van de zeer droge Podzolen tenzij door het voorkomen van roestverschijnselen tussen 90 en 120 cm diepte.

Fig. 1.14: Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (Bron: Geopunt Vlaanderen).

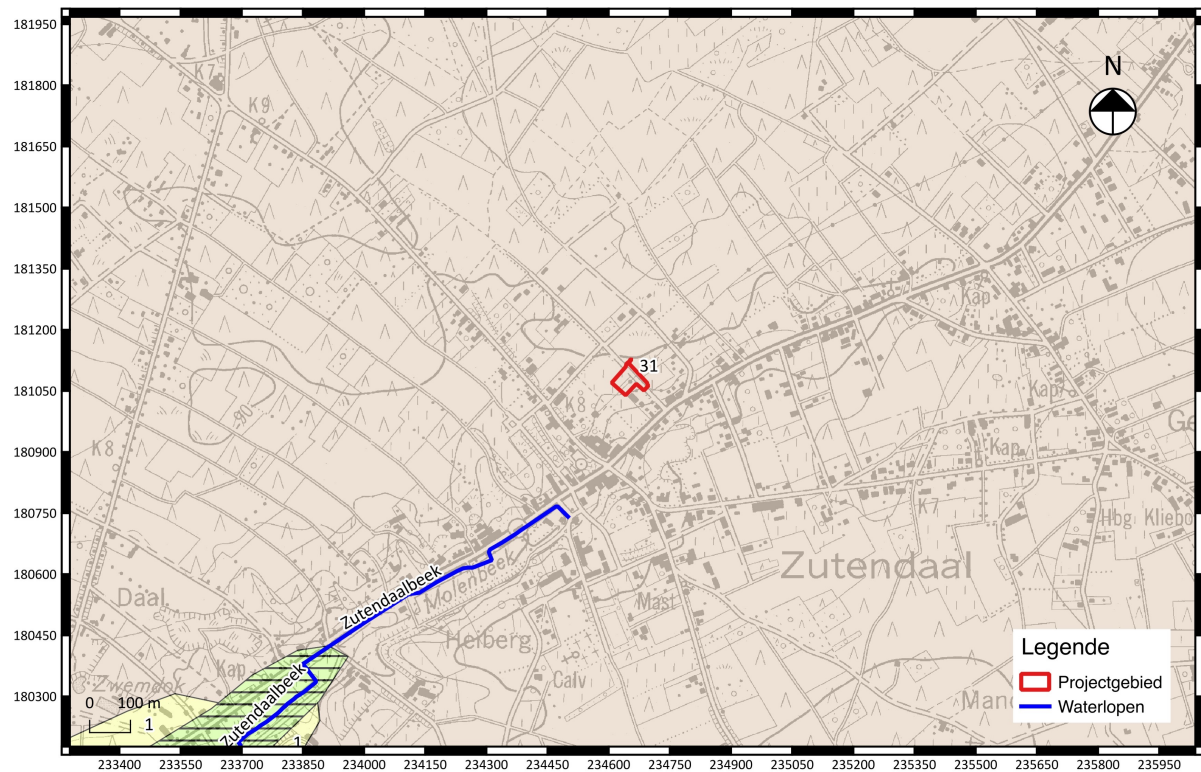

Fig. 1.15: De quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (bron: Geopunt Vlaanderen).

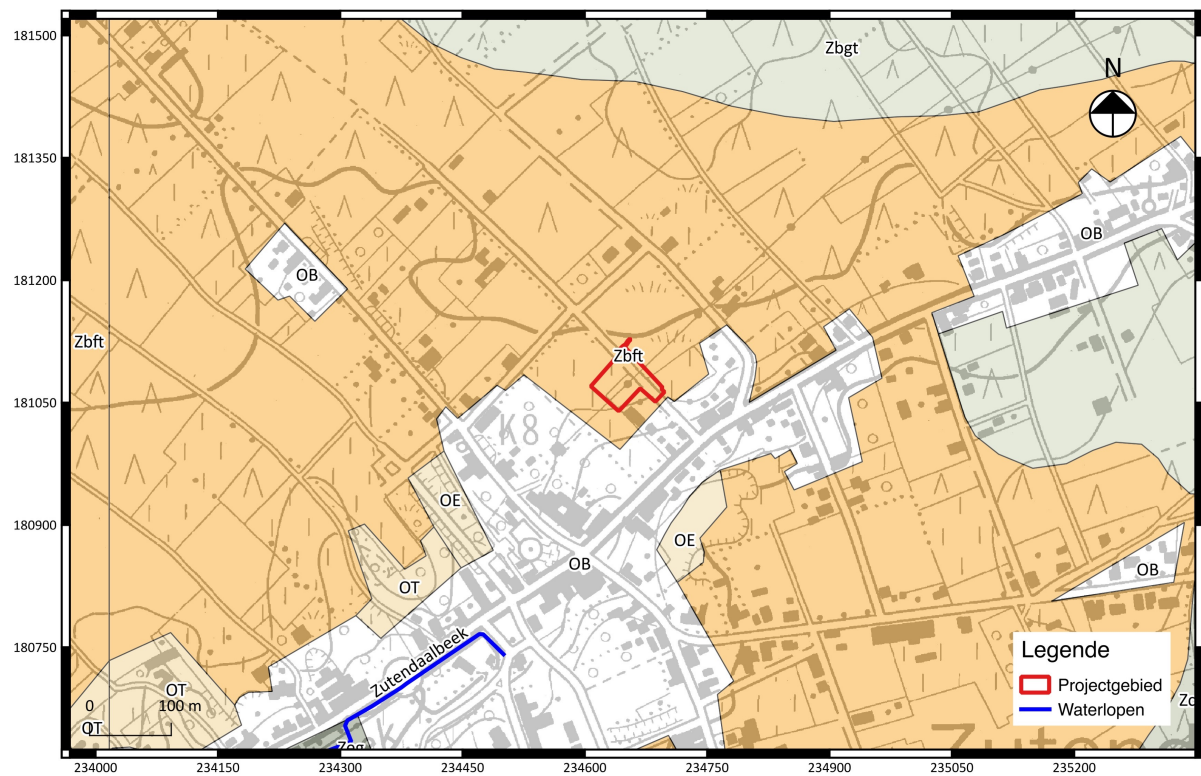

Fig. 1.16: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (Bron: Geopunt Vlaanderen).

1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied

In deze paragraaf is een tekstuele historische beschrijving van het projectgebied opgenomen, aangevuld met illustraties van de relevante historische kaarten, plannen en eventueel iconografisch materiaal.

De oudste nederzettingskernen, o.a. Zutendaal, Papendaal en Gerbroek, ontwikkelde zich ter hoogte van de beekbronnen. Later vestigden de nederzettingen zich eerder op het plateau. De eerste kerk te Zutendaal zou niet op de huidige plaats gestaan hebben, maar aan het kruispunt Gerbroek-Mandel en Pastorij-Stalken, nabij het broek (Gerbroek, vandaar “Zuerbroeck”), ten zuidoosten van het huidige centrum. De latere en huidige kerk werd door de norbertijnen opgericht na 1304 in het huidige dorpscentrum. Deze bestond eertijds uit een driehoekig dorpsplein, dat werd omgebouwd naar een rechthoekige parkeerruimte (projectgebied) met ten noordoosten de Kerk. Dit gedeelte van het dorp is het enige wat overblijft van de oude dorpskern.⁸

Op basis van de beschikbare geraadpleegde historische kaarten kan het landgebruik binnen het projectgebied gedocumenteerd worden. Op de *Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden*, opgenomen op initiatief van de graaf Ferraris (1771-1778, fig. 1.17 en 1.18) is te zien dat het projectgebied bedekt is met akker omzoomd door houtkanten. Het projectgebied ligt in een akkerzone ten noordoosten van het dorpscentrum van Zutendaal, gesitueerd aan een kruispunt. Op de Ferrariskaart werd de rand van het Kempisch plateau aangegeven. Het centrum van Zutendaal, samen met de Pastorie en Dalerschans, bevindt zich in de beekdal terwijl het projectgebied op het plateau gelegen is. Ten westen van het projectgebied bevinden zich meerdere vijvers, die het resultaat zijn van de vele steenontginning in de regio. Op de *Atlas van de Buurtwegen* (1830, fig. 1.19) maakt het onderzoeksterrein deel uit van eenzelfde perceel. Het terrein blijft onbebouwd en is omsloten door een straat (de huidige Nieuwstraat). De *Vandermaelenkaart* (1846-1854, fig. 1.20) toont weinig verandering ten opzichte van de *Atlas van de Buurtwegen*. Beide kaarten geven een lage densiteit aan bewoning weer in de omgeving van het projectgebied. Op een topografische kaart uit 1996 (fig. 1.21) is te zien dat het projectgebied onbebouwd is gebleven. Deze situatie blijkt uit de beschikbare online te raadplegen luchtfoto's (1971; fig. 1.22, 2000; fig. 1.23 en 2016; fig. 1.24) tot op heden onveranderd. Vanaf 2000 verschijnt wel vooreerst de huidige parkeerplaats op het projectgebied.

⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121015>

Fig. 1.17: Uittreksel uit de Ferrariskaart (1771-1778) met aanduiding van het projectgebied.

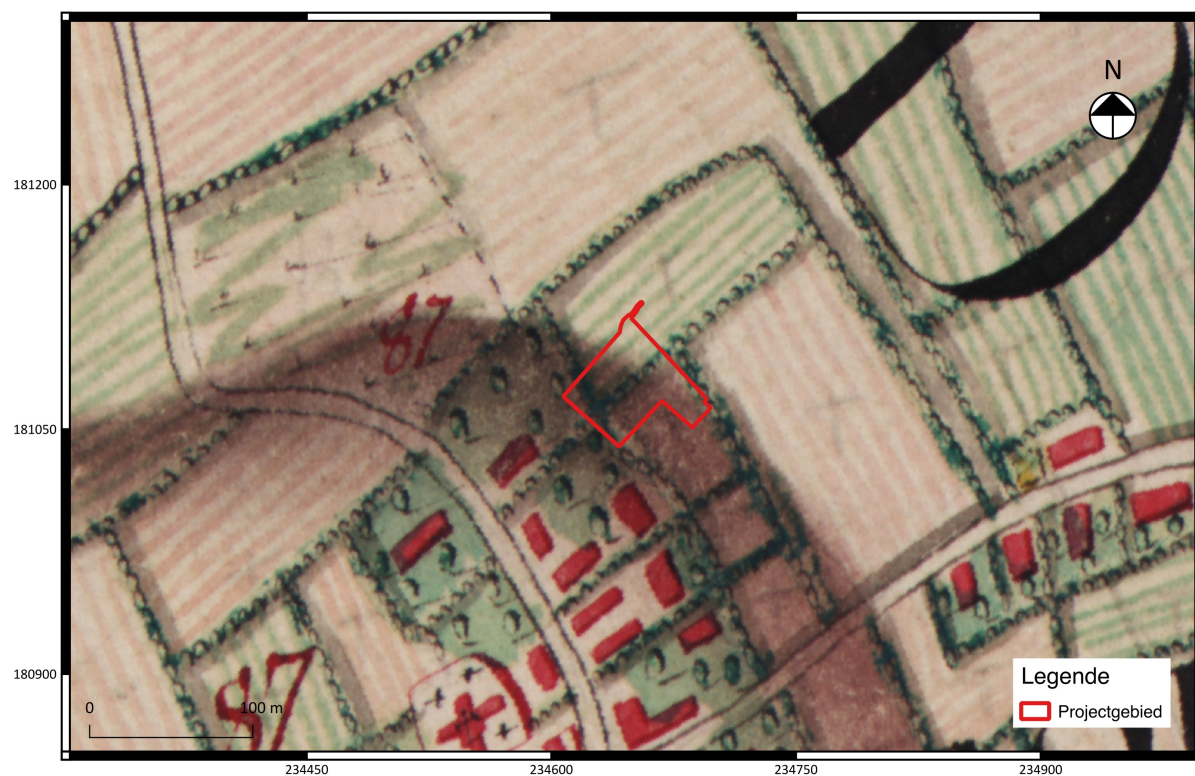

Fig. 1.18: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied.

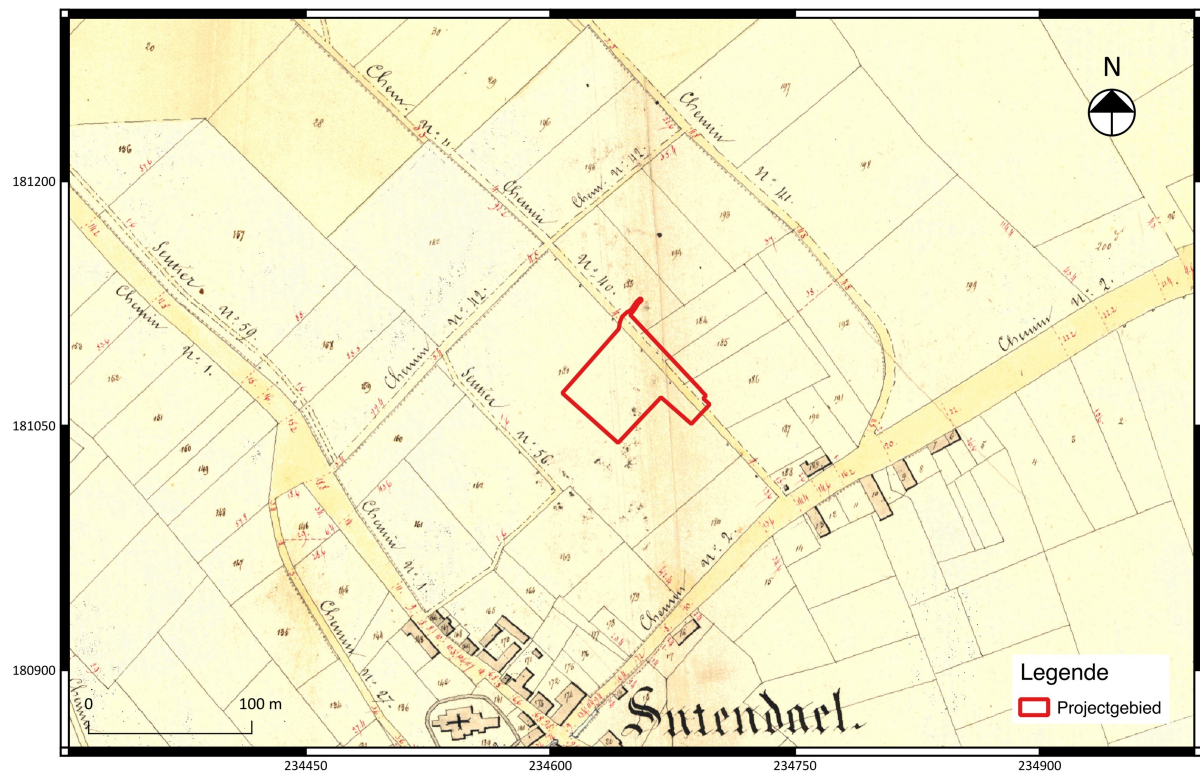

Fig. 1.19: Uittreksel uit de Atlas der Buurtwegen (1830) met aanduiding van het projectgebied.

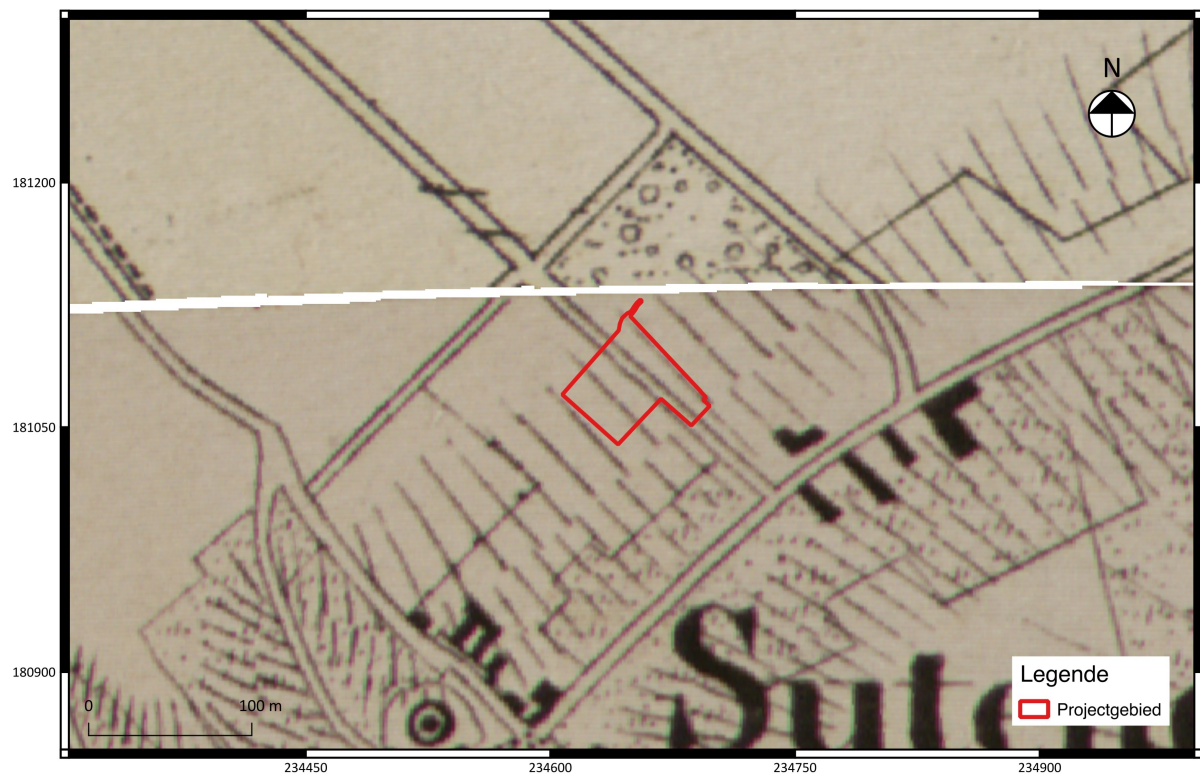

Fig. 1.20: Uittreksel uit de kaart van Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied.

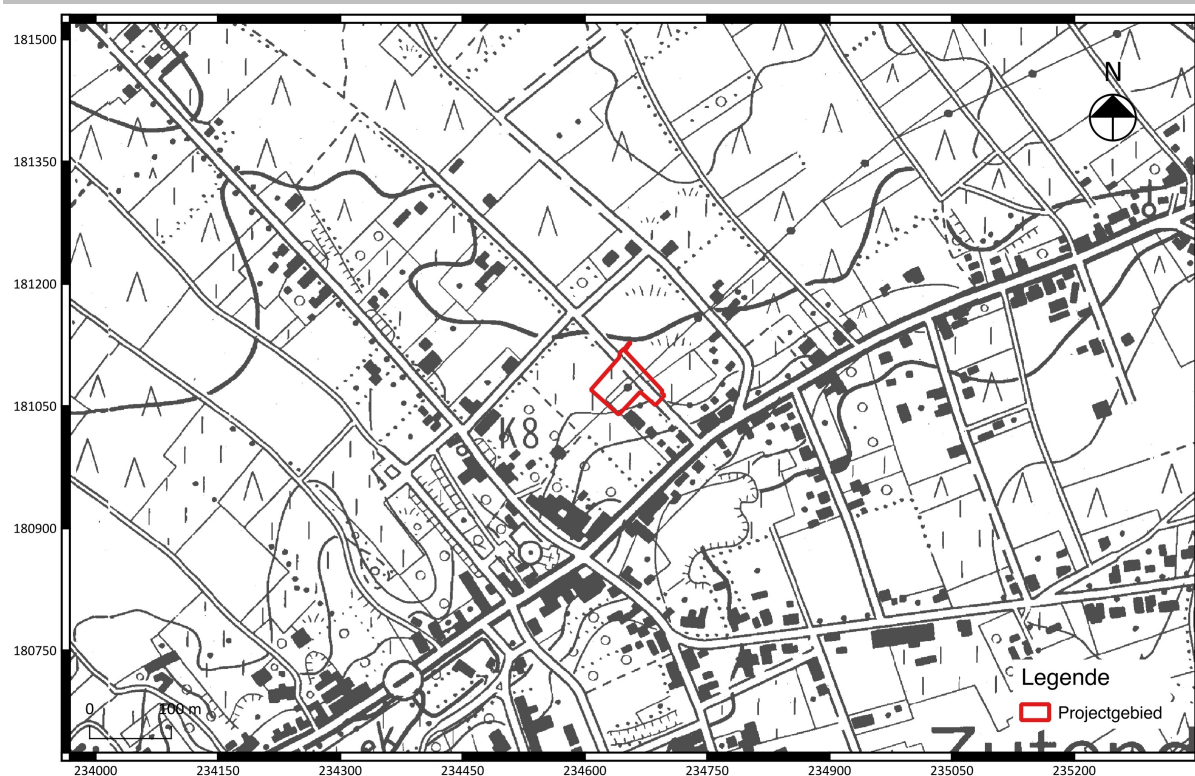

Fig. 1.21: Uittreksel uit de topografische kaart van 1996 met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 1.22: Uittreksel uit een luchtfoto van 1971 met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 1.23: Uittreksel uit een luchtfoto van 2000 met aanduiding van het projectgebied.

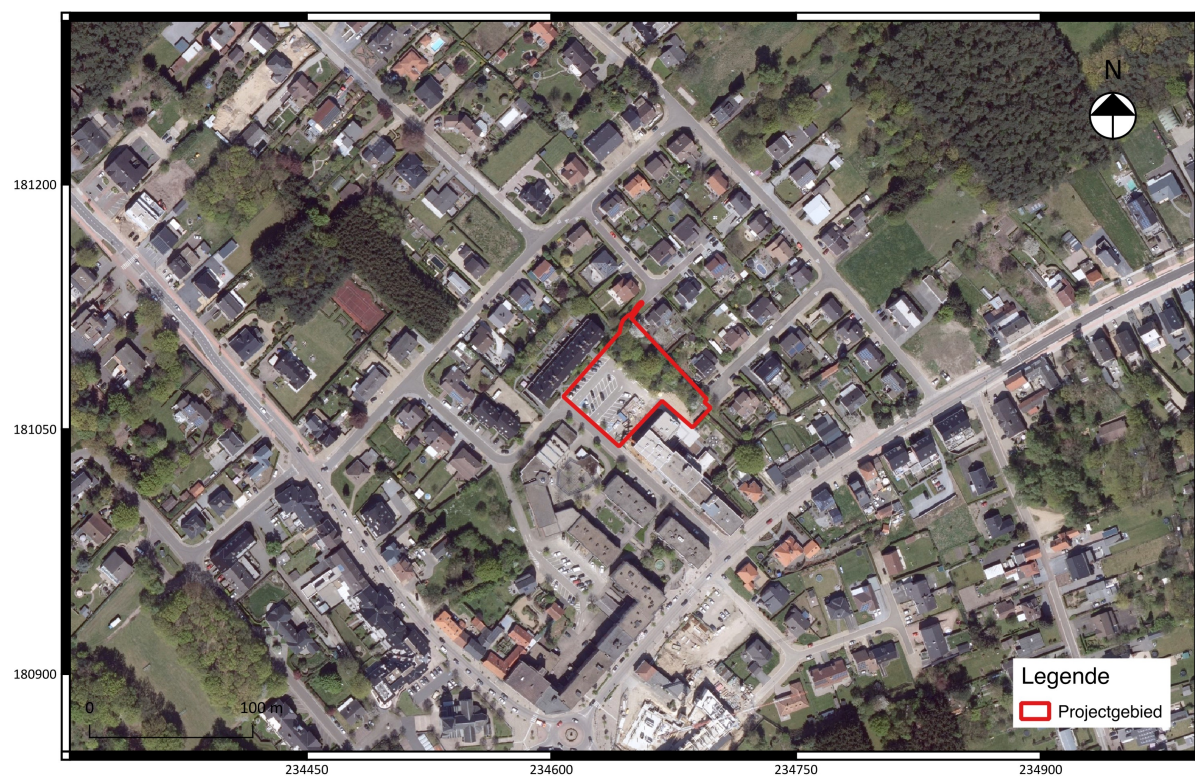

Fig. 1.24: Uittreksel uit een luchtfoto van 2016 met aanduiding van het projectgebied.

1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied

In deze paragraaf zal de verhouding van het projectgebied tot haar culturele context worden weergegeven, met in het bijzonder aandacht voor nabij gelegen archeologische waarden⁹.

1.2.3.1 Vastgestelde archeologische zones

Binnen een straal van 1 km rondom het projectgebied zijn enkele vindplaatsen opgenomen in de Centrale Archeologische Inventaris (CAI), die voornamelijk het resultaat zijn van aanwijzingen op historische kaarten (fig. 1.25). Het betreft de Dalerschans ter hoogte van de Daalstraat (**CAI 700364**). Deze schans werd opgericht in 1641 als toevluchtsoord voor de Norbertijnenpastoor en fungeerde eveneens als visgracht¹⁰. De pastorie zelf, ten oosten van de schans, werd eveneens geklasseerd als monument (**ID8120447**). Meer zuidwaarts bevindt zich de locatie waar mogelijk de Slag van Hesselsberg werd uitgevochten (**CAI158260**). Deze locatie werd afgebakend op basis van gegevens uit de literatuur.

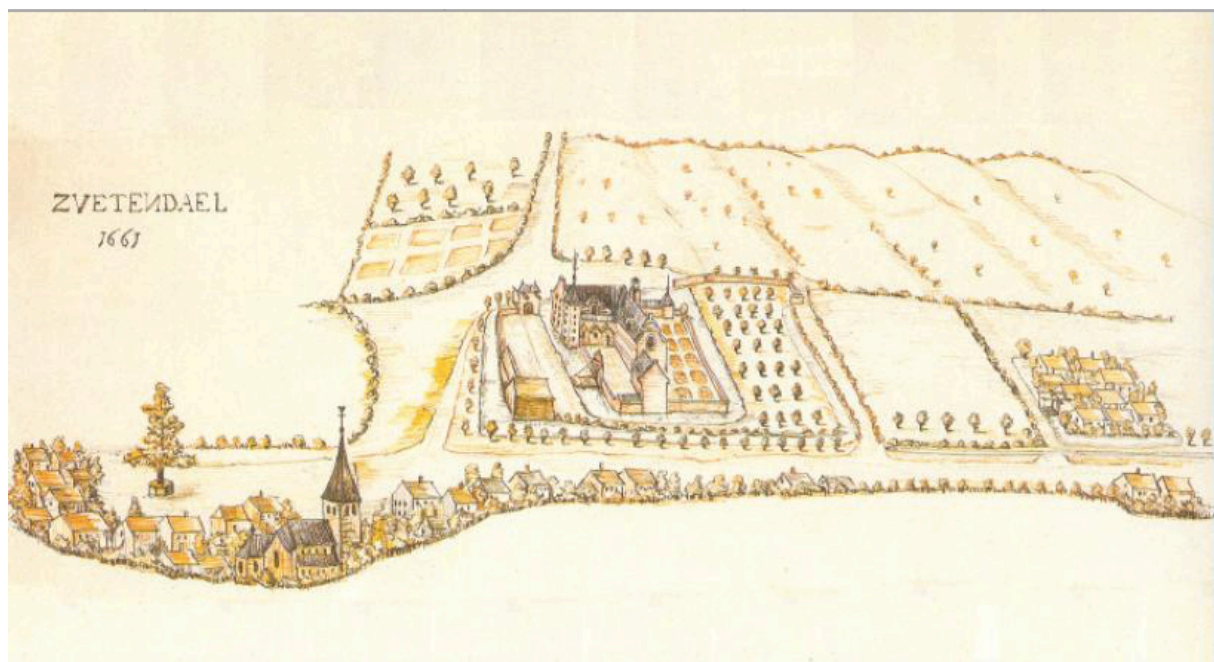

Fig. 1.12: Kaart van Averbode met voorstelling van de gemeente Zutendaal met links het dorp, centraal de pastorie'schans' en rechts de buurtschans¹¹.

1.2.3.2 Gebieden "geen archeologisch erfgoed"

⁹ In overeenstemming met paragraaf 12.5.2.1 van de Code van Goede Praktijk versie 1.0.

¹⁰ <https://sites.google.com/site/gl2schansen/home/zutendaal/schans-in-de-daal>

¹¹ <https://sites.google.com/site/gl2schansen/home/zutendaal>

In de ruime omgeving van het projectgebied zijn meerdere zones aanwezig waar geen archeologische relictten meer worden verwacht (fig. 1.36). Het betreft hoogstwaarschijnlijk verstoorde zones die het resultaat zijn van de vele kiezel- en zandontginningen ter hoogte van Daal en Papendaal. Ook werden twee onderzoeken uitgevoerd ter hoogte van Zutendaal centrum waarbij geen archeologisch relevante sporen werden gevonden. Het betreft een onderzoek van Aron bvba ter hoogte van de Vonderstraat in 2010 (2010/210) en een onderzoek uitgevoerd aan de Geerkensstraat in 2014 door het Vlaams Erfgoed Centrum (2014/270).

1.2.3.3 Beschermden archeologische sites

In de ruime omgeving van het projectgebied zijn geen beschermden archeologische sites aanwezig (fig. 1.26).

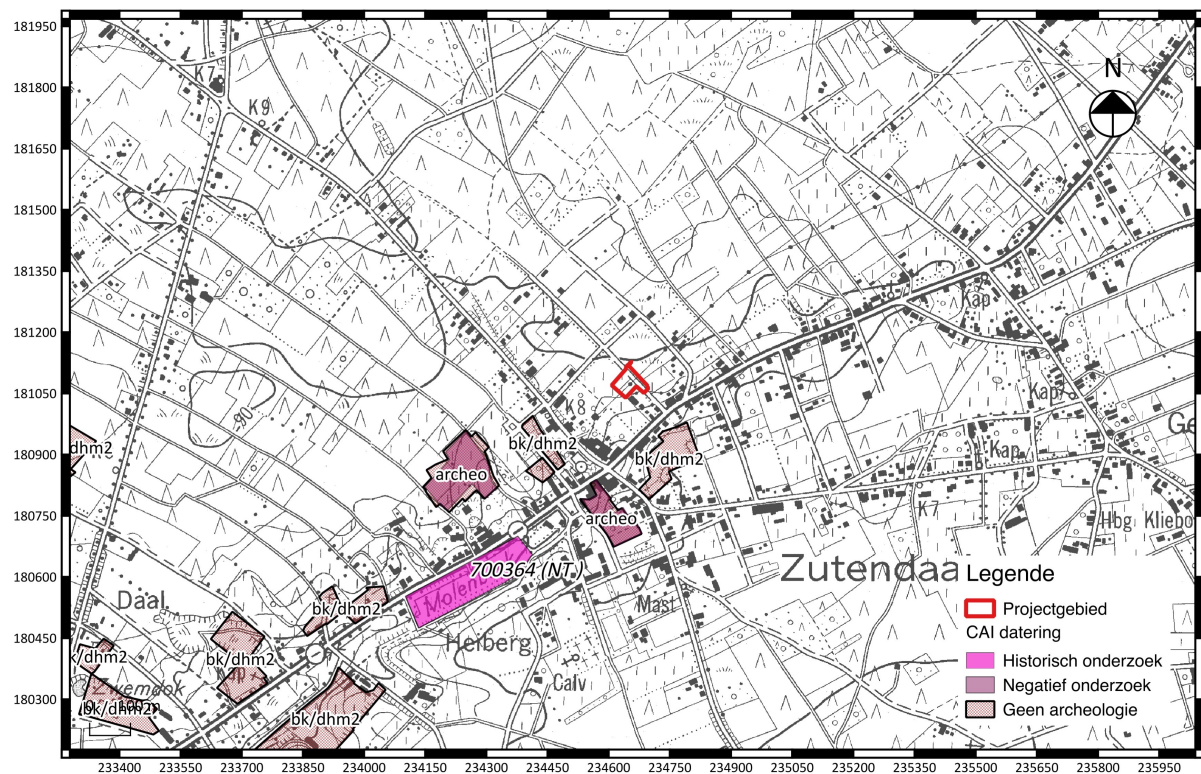

Fig. 1.25: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied¹².

¹² www.agiv.be

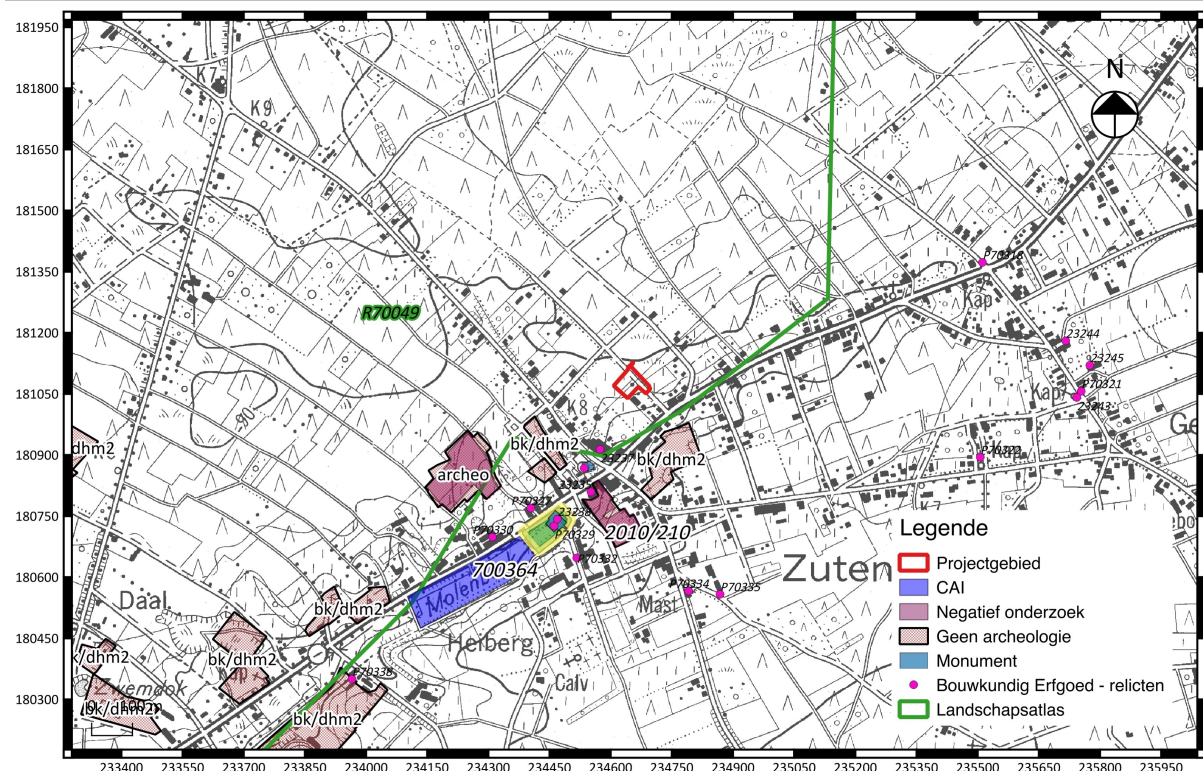

Fig. 1.26: Synthesekaart van culturele waarden met situering van het projectgebied¹³.

1.2.4 Archeologische verwachting (datering en interpretatie) van het onderzochte gebied

Op basis van de verzamelde aardkundige en historische gegevens kan worden geconcludeerd dat het onderzoeksterrein theoretisch interessante en relevante archeologische waarden kan bevatten. Dit kan enerzijds worden beargumenteerd op basis van het feit dat het terrein een gunstige landschappelijke configuratie bevat voor (pre)historische antropogene occupaties. Het projectgebied is namelijk gesitueerd op de zuidrand van een uitloper van het kempisch plateau op slechts 350 m van een waterloop. In de directe en ruimere omgeving van het projectgebied zijn echter tot op heden weinig archeologische waarden geattesteerd. Anderzijds kan er volgens de bodemkaart een podzolprofiel worden verwacht binnen de contouren van het projectgebied. Wanneer een begraven podzol daadwerkelijk geattesteerd kan worden, verhoogt dit de kans op een goede bewaring van *in situ* steentijdsites.

Het kennispotentieel dat aanwezig is op dit terrein dient echter te worden genuanceerd. Volgens het Digitaal Hoogtemodel bevindt het projectgebied zich op een tamelijk steil terrein, wat een eerder ongunstige situatie creëert wat betreft tref- en conserveringskans. Enerzijds bemoeilijkt een oneffen terrein de inplanting van een nederzetting en anderzijds zou gezien de wat steilere heuvelrand een dergelijke site (als ze zich hier al zou hebben bevonden) wellicht geërodeerd kunnen zijn. De aanleg van het huidige parkeerplein heeft bovendien op een deel van het terrein reeds voor een verstoring van ca. 30 cm t.o.v. het huidige maaiveld gezorgd. Indien zich hieronder wel nog archeologische

¹³ www.agiv.be

waarden bevinden verhindert de stenige ondergrond van het projectgebied verder archeologisch onderzoek zowel wat betreft de uitvoering ervan als het genereren van leesbare resultaten. Verder wordt een smalle strook van ca. 1/5de van het terrein afgegraven tot op een diepte van ca. 2,3 m t.o.v. het maaiveld in functie van de aanleg van een keermuur. Achter deze keermuur komt geen bodemingreep.

Gezien de ongunstige landschappelijke configuratie (zowel een vermindering op trefkans als op conservatiekans), de beperkte diepte van de ingrepen (- 50 cm t.o.v. mv waarvan 30 cm reeds verstoord is) en het kleine oppervlak van het onderzoeksterrein lijkt verder onderzoek kosten-batengewijs niet verantwoord. Er is ook weinig kans op toekomstige kenniswinst aangezien de omgeving van het projectgebied ook reeds bebouwd is.

1.2.5 Synthese

Het onderzoeksgebied betreft een bijna volledig verhard terrein gelegen binnen het dorpscentrum van Zutendaal. De initiatiefnemer plant de heraanleg van het reeds bestaande parkeerplein. Hierbij wordt ter hoogte van de bestaande verharding ca. 50 cm onder het huidige maaiveld afgegraven, waarvan reeds 30 cm verstoord is door de huidige verharding. Verder wordt een smalle strook van ca. 1/5de van het terrein afgegraven tot op een diepte van ca. 2,3 m t.o.v. het maaiveld in functie van de aanleg van een keermuur. Achter deze keermuur komt geen bodemingreep. Aan de hand van het bureauonderzoek kon de afwezigheid van archeologisch waarden binnen de contouren van het projectgebied niet worden uitgesloten. De aanwezigheid van een mogelijke podzolbodem, maar met sterke grindbijmenging, op een plateaurand nabij een watertoevoer maakt van het projectgebied een interessante locatie voor het aantreffen van (pre)historische antropogene occupaties. Het kennispotentieel dat aanwezig is op dit terrein dient echter te worden genuanceerd. De ligging op een steil terrein, op grindrijke bodem, zorgt voor een eerder ongunstige situatie ten opzichte van zowel de tref- als conserveringskans.

Historisch kaartmateriaal toont dat het projectgebied verder nooit bebouwd is geweest waardoor er weinig tot geen structurele bodemverstoring heeft plaatsgevonden. Wel heeft de aanleg van het huidige parkeerplein voor een verstoring van ca. 30 cm t.o.v. het huidige maaiveld gezorgd. Daaronder bevindt zich bovendien grindrijk zand. Deze stenige ondergrond bemoeilijkt verder archeologisch onderzoek zowel wat betreft de uitvoering ervan als het genereren van leesbare resultaten. Aangezien het merendeel van de geplande werken slechts een beperkte diepte (- 50 cm t.o.v. mv waarvan 30 cm reeds verstoord is) zullen reiken en het een redelijk klein terrein (3500 m²) betreft, lijkt verder onderzoek kosten-batengewijs niet verantwoord. Er is ook weinig kans op toekomstige kenniswinst aangezien de omgeving van het projectgebied ook reeds bebouwd is. Er wordt bijgevolg geen vervolgonderzoek geadviseerd.

Bibliografie

BAEYENS L. 1975: *Bodemkaart van België; verklarende tekst bij het kaartblad Zutendaal 78E*, Gent.

Frederickx E. en Gouwy S. 1996. *Toelichting bij de quartairgeologische kaart. Kaartblad 25 Hasselt*. V.D.N.R.

Websites (geraadpleegd op 20/06/2017)

<https://cai.onroenderfgoed.be>

<https://geo.onroenderfgoed.be>

www.cartesius.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geopunt.be

www.kbr.be

<https://www.google.be/maps>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121015>

<https://sites.google.com/site/gl2schansen/home/zutendaal>